

Консультація для педагогів та батьків на тему «Організація фізичного виховання в різних країнах світу»

Фахівці зарубіжних країн дають одностайну оцінку значенню фізичного виховання в дошкільний період. Про це свідчить тенденція підвищення інтересу до цього аспекту.

Відносно цілей і завдань фізичного виховання в дошкільному віці думки фахівців різних країн також багато в чому збігаються. Так, і **американські і канадські фахівці** вважають, що головною метою фізичного виховання в дошкільний період є сприяння гармонійному розвитку дитини. Фізичне виховання повинне сприяти психомоторному, розумовому та емоційному розвитку дітей-дошкільників.

Таких же поглядів дотримуються у **Фінляндії**, вважаючи, що фізичне виховання в дошкільний період повинне сприяти вдосконаленню рухової координації й основних рухових умінь та навичок. В процесі фізичного виховання повинні всіляко заохочуватися прояви дітьми ініціативи та допитливості. Що ж до вдосконалення самооцінки, то тут фізичне виховання відіграє вирішальну роль.

У **Китаї** основними завданнями фізичного виховання в процесі підготовки до школи вважають наступні:

- сприяння оптимальному фізичному розвитку;
- формування таких соціальних якостей, як дисциплінованість, справедливість, відповідальність, чесність, співпраця;
- розвиток основних рухових навиків і поняття про правила безпеки;
- формування інтересу та любові до спорту.

За допомогою фізичного виховання в дитячих садочках **Чехії та Словачкиї** дітей навчають основним руховим умінням і навичкам, правилам особистої гігієни.

Завданнями дошкільного фізичного виховання в **Японії** вважаються такі: руховий розвиток, розумовий розвиток, формування доброзичливості по відношенню до оточуючих та дисциплінованості.

У **Кореї**, згідно державним законам з питань освіти, перед дошкільним вихованням в цілому стоять два завдання: фізичний і розумовий розвиток дітей.

Фізичне виховання покликане вирішувати задачі рухового, розумового, емоційного, соціального розвитку; сприяти формуванню інтересу до активного способу життя; включає навчання правилам безпеки.

Що стосується професійної підготовки вихователя, то в більшості країн вона здійснюється в спеціальних навчальних закладах або на факультетах педагогічних навчальних закладів. **У Канаді**, наприклад, існує курс навчання вихователів дитячих садків, де протягом двох років готують фахівців для роботи з дошкільниками. Одним з предметів в цих навчальних закладах є фізичне виховання.

У Данії фахівців з дошкільного виховання готують в так званих педагогічних семінаріях, де впродовж трьох років майбутні вихователі вивчають психологію та методику навчання дітей дошкільного віку.

У Ісландії також існує спеціальний коледж, де навчають майбутніх вихователів дитячих садків.

У США крім фахівців загального профілю з роботи з дітьми дошкільного віку, яких готують в педагогічних коледжах, студенти факультетів фізичного виховання університетів при бажанні можуть вибрати спеціалізацію "Навчання фізичному вихованню в початковій школі", в рамках якої, як правило, вони одержують необхідні знання для роботи з дітьми дошкільного віку.

У Кумі основними видами фізичної активності вихованців дитячих садочків є рухливі ігри, гімнастика, танці, біг, стрибки, метання.

У Чехії та Словачії на заняттях з фізичного виховання в дитячих садочках передбачені біг, стрибки, метання, сюжетно-рольові рухливі ігри, ігри з м'ячем.

У Західній Німеччині на заняттях використовуються рухливі ігри, гімнастика, біг, стрибки, метання, часто в програму включаються ігри на воді і навчання плаванню. В одному з дитячих садків в якості експерименту в заняття введені стрибки на батуті.

У Японії в програму з фізичного виховання у дитячих садочках включені наступні види фізичної активності: 1) ходьба, біг, стрибки; 2) метання, штовхання, перетягування, перекочування; 3) змагання в бігу, стрибках, метаннях в ціль; 4) групові рухливі ігри; 5) ігри з м'ячами, мотузками та ін. пристосуваннями; 7) ритміка.

У Південній Кореї в програму дошкільного фізичного виховання входить гімнастика, рухливі спрощені спортивні ігри.

У Фінляндії, згідно рекомендаціям 1984 р., в програму фізичного виховання дошкільників включені такі види, як гімнастика, вправи під музику, рухливі і спортивні ігри, катання на лижах, ковзанах, навчання плаванню, розважальне орієнтування.

У Данії більшість вихователів дотримуються поглядів Астрід Госсел, згідно яким усі види фізичної активності в дошкільний період носять природний, спонтанний характер, а завданням вихователя є створити оптимальні умови і направити їх в потрібне русло. Широко використовується музичний супровід.

У Великобританії основними видами діяльності дошкільників на заняттях з фізичного виховання є гімнастика, танці й рухливі ігри.

У Канаді в програми фізичного виховання дошкільників включені групові рухливі ігри, навчання основним руховим навичкам і умінням, танцям та гімнастиці, в деяких приватних дитячих центрах проводиться навчання катанню на ковзанах.

У США основними аспектами програми дошкільного фізичного виховання вважаються наступні: формування психомоторних навичок, рухливі ігри, гімнастика, танці, фізична підготовленість, ігри на воді.

Як видно з приведених даних, *види фізичної активності*, які використовуються на заняттях з фізичного виховання в дошкільний період, *в багатьох країнах співпадають*.

Тому в найбільш загальному вигляді структура програм з фізичного виховання в дошкільний період складається з чотирьох основних розділів:

1. Психомоторний розвиток. В ході формування психомоторних навичок дітей знайомлять з назвою частин тіла, їх пропорційними розмірами. Потім у дітей формується візуальне сприйняття (здібність до візуальних спостережень, зорова пам'ять і т.д.), слухове і, нарешті, кінестетичне сприйняття.

2. Навчання руховим умінням і навичкам. Цей розділ включає, у свою чергу, наступні види фізичної активності:

а) ігрову фізичну активність, направлену на розвиток і вдосконалення основних рухових умінь і навичок (біг, стрибки, метання, хапання, відбиття м'яча ногами і руками). Крім контролю за правильністю виконання рухів дітей учать повному контролю за рухом свого тіла, з тим щоб рухові уміння, які вивчаються, могли бути використані в різних ситуаціях. Підчас організації ігрової фізичної активності дошкільників слід пам'ятати про те, що правила ігор повинні бути якомога простішими, а участь в них - масовим. Основу ігор спортивного характеру, змагань, повинні складати взаємодопомога і співпраця, а основний акцент такої діяльності направлений на поліпшення індивідуальних результатів, а не на перемогу;

б) гімнастику, що включає вправи на рівновагу, лазіння, перелізання, вправи на перенесення ваги з однієї частини тіла на іншу, а також вправи, які сприяють

розвитку вибухової сили, наприклад стрибки. Для занять гімнастикою з дошкільниками необхідний простий інвентар: дерев'яні лави, куби, тощо.;

в) танці, за допомогою яких діти вчать додавати рухам інтерпретуючий, виразний і комунікативний характер. На заняттях танцями дітей учать адекватно сприймати і оцінювати простір, час і силу, взаємини з своїми однолітками і навколишнім світом. Танець має на увазі дослідницьку, імпровізаційну і винахідницьку діяльність дітей. За допомогою танцю у дітей розвивають відчуття ритму. В процесі танцю дітьми використовуються різні рухи та їх поєднання.

3. Фізична підготовленість, яка є найважливішим розділом програм з фізичного виховання дошкільників. Саме на цьому, початковому, етапі діти повинні всіляко заохочуватися до фізичної активності, рухливих ігор. У доступній формі дітям повинні пояснюватися такі поняття, як активний спосіб життя, правильне харчування, з взаємозв'язок та їх значення. Крім теоретичної підготовки в рамках цього розділу повинне проводитися тестування рівня фізичної підготовленості дошкільників. Проте в більшості країн ще не розроблені тести, що дозволяють оцінювати рівень розвитку компонентів фізичної підготовленості дітей дошкільного віку. У США, наприклад, як вже вказувалося, передбачається адаптувати програму тестування «Фізикал Бест» стосовно молодших дошкільників. Зараз же за цією програмою можна тестувати лише 5-6-річок.

4. Плавання та ігри на воді. Цей розділ програми з фізичного виховання є важливим для дітей дошкільного віку і за наявності умов (басейн, кваліфіковані інструктори) його рекомендується використовувати в роботі з дітьми дошкільного віку. При цьому дітей учать долати страх перед водою за допомогою ігор на воді, навчають правилам безпеки на воді, а також основам плавання.

У дошкільному віці (від 3 до 6 років) гра стає провідною діяльністю дитини. Фахівці підкреслюють, що гра є оптимальною основою для фізичного, розумового, соціального та емоційного розвитку. Значення гри визнано педагогами усього світу. Як показують результати проведеного аналізу даних спеціальної літератури, програми з фізичного виховання дошкільників у всіх країнах включають рухливі ігри, їх часто називають вільними. Завдання ж вихователя полягає в тому що, не пригнічуючи ініціативу дітей, направити гру в потрібне русло. Таких поглядів дотримується більшість фахівців як в нашій країні, так і за кордоном.

Американський дослідник К. Беннет виділяє чотири основні ситуації, які повинен моделювати вихователь: ситуації вільного вибору, проблемно-контрольовані ситуації, імітації, творчі ситуації. Кожна ситуація може бути змодельована в певних умовах - на ігровому майданчику, у спортивному залі. У кожній ситуації від вихователя потрібно різна ступінь активності.

1. Ситуація вільного вибору найкраще моделюється на відкритих спортивних майданчиках, оснащених безпечним інвентарем. У цій ситуації вихователь надає дітям можливість самим дослідити і повторювати довільно виконувані рухові дії. Дітям при цьому надана свобода вибору: вони за бажанням можуть грати наодинці, у співпраці з іншими або в компанії своїх друзів, але самотійно.

2. За допомогою **створення проблемно-контрольованих ситуацій** дитина пізнає рух у просторі. Завдання вихователя - змодельовати проблему і всіляко заохочувати в кожній дитині бажання знайти рішення.

3. Імітації. Ця ситуація полягає в тому, що вихователь виконує ті чи інші рухові дії, а потім діти імітують їх якомога точніше. Вихователь при цьому повинен дотримуватися принципів індивідуального підходу, розділивши всіх дітей відповідно до їх можливостей на невеликі групи і задаючи в кожній з них адекватні завдання.

4. Остання ситуація, яка використовується вихователями для навчання дошкільнят руховим діям, - це **творча ситуація**. Тут вихователь задає дітям складне завдання - висловити за допомогою руху те чи інше поняття. Наприклад, відобразити почуття гніву, радості, веселощів і т.д.

Крім підтримки оптимального рівня контролю за діями дошкільнят, створення ігрових ситуацій, на думку американського педагога Дж. Клейна, велике методичне значення мають такі **фактори**:

- **Раціональна програма**, побудована на знанні психологічних та фізіологічних особливостей дітей тієї чи іншої вікової групи;

- **Оптимальний кількісний склад дошкільних груп**, що створює основу для застосування принципу індивідуалізації;

- **Рівень професійної підготовки вихователів.**

У фінансуванні приватних дошкільних установ держава не бере участі. Ці установи існують в основному за рахунок плати за навчання та виховання дітей, що стягується з батьків.

У багатьох приватних дошкільних установах плата надзвичайно висока - це обумовлено, перш за все, престижністю закладу, якістю програм виховання і навчання, великою кількістю вихователів та іншими причинами. Тим не менш, усвідомлюючи значення дошкільного виховання, батьки охоче виплачують за дитину настільки високу суму, наскільки дозволяє їх сімейний бюджет. Плата за дитину в приватних дошкільних установах варіюється в найширших межах. У **США**, наприклад, згідно з рядом джерел, вона може становити 5000 дол. на рік, 1000 дол. за семестр, 100 дол. за семестр, 3 дол. на день.

Додаткове фінансування приватних дошкільних установ може здійснюватися за рахунок субсидій, отриманих від спонсорів, якими можуть бути як приватні особи, так і різні фірми, компанії і т.д. У **США**, наприклад, останнім керівники організовують дитячі сади і групи продовженого дня для дітей своїх співробітників при фірмах, підприємствах. Як вказує Й.Е. Оннен, директор з розробки програм Президентської Ради з фізичної підготовленості та спорту, фізкультурна *робота в таких дитячих групах спеціально не ведеться*, однак у їх розпорядження надаються спортивні комплекси цих підприємств і батьки можуть приходити протягом робочого дня, щоб позайматися зі своїми дітьми.

У **США** крім місцевих спортивних центрів великою популярністю користуються програми фізичного виховання дошкільнят «Джімборі» і «Уотер-Бейбі». Центри «Джімборі» розташовані практично на території всієї країни, і їх кількість продовжує зростати.

У цих центрах займаються діти у віці від 3 місяців до 4 років разом зі своїми батьками. Центри «Джімборі» володіють прекрасним, повністю безпечним обладнанням, за допомогою якого діти отримують початкову рухову підготовку.

У рамках програми «Уотер-Бейбі» дітей у віці до 3 років привчають до води, *але не навчають плаванню*.

Ще одним різновидом приватних програм фізичного виховання дошкільнят є заняття, що організовуються Союзом Молодих Християн і Союзом Молодих християнок. Ці організації є майже всюди в світі: США, Канаді, Кореї, Японії, країнах Латинської Америки.

Як зазначає директор з розробки програм Президентської Ради з фізичної підготовленості та спорту Й.Е. Оннен, заняття з дітьми дошкільного віку (у тому числі з фізичного виховання) часто організовуються при різних релігійних центрах.